

Göran Fredrik Göransson

ETT HUNDRAÅRSMINNE

1819—1919

EN MINNESFEST
PÅ SANDVIKEN
DEN 20 JANUARI 1919

GEFLE 1919
SÖDRA NORRLANDS TRYCKERI A.-B.

Denna minnesskrift är tryckt i
100 exemplar, hvaraf detta är

N° 24

PROLOG

TILL MINNESFESTEN DEN 20DE JANUARI 1919.

HUNDRAÅRSDAGEN EFTER GÖRAN FREDRIK
GÖRANSSONS FÖDELSE.

Det gick bud ut från det gamla Sandvikshemmet: "Fränder, ättlingar i närmaste led till konsul G. F. Göransson, viljen I samlas hit att fira minnet af honom på hundraårsdagen efter hans födelse?" Så löd kallelsen, som med varmt hjärta utsändts af konsulns yngsta dotter Elisabeth och hennes man Tord Magnuson, nuvarande chefen vid Sandvikens bruk*).

Det budet vann stor anklång. Ett enande band i släkten hade just i de dagarne brustit**), man hade en känsla af, att släkten så lätt kunde glida isär; huru viktigt vore det därför ej, om nya starka, enande band kunde knyta samman dem, hvilka i Fredrik Göranssons minne fått ett stort, bärande arf.

*) Brukspatron Henrik Göransson afled den 15 Juni 1910.

**) Hofapotekaren Carl Wilhelm Sebardt afled den 18 Dec. 1918.

PROLOG

TILL MINNESFESTEN DEN 20DE JANUARI 1919.

HUNDRAÅRSDAGEN EFTER GÖRAN FREDRIK
GÖRANSSONS FÖDELSE.

Det gick bud ut från det gamla Sandvikshemmet: "Fränder, ättlingar i närmaste led till konsul G. F. Göransson, viljen I samlas hit att fira minnet af honom på hundraårsdagen efter hans födelse?" Så löd kallelsen, som med varmt hjärta utsändts af konsuls yngsta dotter Elisabeth och hennes man Tord Magnuson, nuvarande chefen vid Sandvikens bruk*).

Det budet vann stor anklång. Ett enande band i släkten hade just i de dagarne brustit**), man hade en känsla af, att släkten så lätt kunde glida isär; huru viktigt vore det därför ej, om nya starka, enande band kunde knyta samman dem, hvilka i Fredrik Göranssons minne fått ett stort, bärande arf.

*) Brukspatron Henrik Göransson afled den 15 Juni 1910.

**) Hofapotekaren Carl Wilhelm Sebardt afled den 18 Dec. 1918.

ÄREMINNET VID GRAFVEN.

I det gamla hemmets välkända hall, samlades på högtidsdagens eftermiddag, i små klungor från skilda trakter i Sveriges land, en skara barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Därifrån satte sig vid 3-tiden ett slingrande tåg af väl 40 ättlingar i rörelse upp mot den hänsöfnas graf.

* * *

Midvinterdagen står i sin prakt,
snön uti mjuka böljor sig lagt
öfver den frusna marken.

Träden med stammar, förr mörka, grå,
nu uti snötyngda slöjor stå
uti den gamla parken.

Rymden är uppfylld af snöflingors fall,
luften känns frisk utaf isig kristall
på vägen mot kyrkogården.

Det skrides så sakta mot målet fram,
nu skyntas hans bild invid ekens stam,
och tåget stannar vid vården.

Den äldste ibland oss med manlig röst,
med ord, som gå ur ett tacksamt bröst,
en hälsning ger från oss alla.

Och kransar ifrån hvarje ättegren
de läggas så sakta vid grafvens sten,
där snöflingor dallrande falla.

Till sist det lästes ett Fader vår.
Ett ödmjukt tack upp till *Honom* går,
som gåfvan gaf att få räknas med
i *Konsul Göranssons ätteked.*

* * *

En högtidsstund det blef för en hvar,
men en maning i sig ock stunden bar,
ty ansvar det ger att stamma från *den*,
som Sverige räknar bland store män.

ORD VID GRAFVEN

af TORD MAGNUSON.

Såsom den äldste kvarlevande manlige anförvandten till konsul Göransson önskar jag här uttala några korta ord. Vi hava samlats här, hans efterkommande, för att på denna bemärkelsedag bringa hans minne vår vördnadsfulla hyllning. Låt mig då uttala en önskan. På denna fridens boning, där den hädangångne sofver sin sista fridfulla sömn, omgifven af den verksamhet, hvars upphof han varit, vill jag uttala den förhoppningen, att i hvems händer i framtiden det än må ligga att leda och vårda detta verk, det måtte ske så i den hädangångnes anda och sinne, att det alltid må lända till heder för fosterlandet och till lycka för detta samhälle, som af detta verk väl äfven framgent blifver i mycket beroende.

Till denna min innerliga och ödmjuka bön gifve den Högste sin välsignelse.

FESTMÅLTIDEN.

Klockan 6 e. m. var det samling uppe i det gamla hemmet. Med äkta svensk gästfrihet firades där en middagsfest, vid hvilken nedanstående tal förekommo:

MINNESTAL

af TORD MAGNUSON.

Min hustru och jag hafva i dag inbjudit Eder att här samlas för att i vår faders och svärfaders gamla bostad högtidlighålla minnet af hans födelse, som timade för 100 år sedan.

Ehuru jag för min ringa del icke är någon beundrare af den företeelse, som är ett genomgående drag hos den nuvarande tiden, att skaffa sig mer eller mindre sökta anledningar för att jubilera, så vill jag dock ingalunda sätta denna allmängiltiga stämpel på dagens minneshögtid och detta därför att oafsedt de 100 årens bakgrund, som åt denna fest gifver en mera sällsynt innebörd, densamma har sin djupaste rot och största betydelse i det enda, enkla ordet *tacksamhet*.

På grundvalarna af den tanke, som 1862 af konsul Göransson här omsattes i handling, har genom tiderna så småningom utvecklats den industriella verksamhet och danats detta samhälle, hvilka båda tillsammans bära namnet *Sandviken*. Huru många, som här *nu* bygga och bo, hafva manne en aning om det sträfsamma arbete, som här i begynnelsen nedlagts, om alla de bekymmer, som grundläggaren fick genomgå under de tunga åren både före och efter 1862, innan han själf fick den välförtjänta tillfredsställelsen att se sitt verk tryggadt. De äro lätt räknade, ty de flesta, som då voro med, hafva gått ur tiden och senare tidens barn förstå det knappast.

En liten inblick fick jag själf häri för 41 år sedan, det var år 1878, i denna samma sal. Konsul och fru Göransson hade då en middagsbjudning för att fira sin yngsta dotters myndighetsdag. Det fordrades då hela 25 år för en flicka att nå denna värdighet och tänk, att världen ändock redde sig och flickorna med för resten. Vid middagen meddelade Henrik Göransson, att det hade lyckats honom att göra upp i godo med den eller de sista af svärfars fordringsägare, att svärfars konkurs alltså kunde afskrifvas, jag tror den då hade varat i omkring 12 år eller allt från det Högbo Stål- och Jernverks A.-B. stupade, och att han numera vore en fri och oberoende man. Tilldragelsen fäste sig mer i mitt minne än själfva myndighetsförklaringen, ty min hustru har nyligen påmint mig om att detta meddelande skedde just på hennes 25-årsdag.

Men för att nu återgå till konsul Göransson, och hvad hans tankar, hans arbete och hans ansträngningar i hans mannaålders dagar åstadkommit, — i det de skapat grundvalarne för det nutida Sandviken — därom behöver jag ej nu i denna krets orda, för att Ni icke alla skola villigt erkänna den tacksamhet, vi äro honom skyldiga för det timliga goda, vi nu åtnjuta af och genom hans verk.

Men om hvad jag nu sagt i korta drag berört de yttre konturerna af svärfars lifsgärning, så få vi ej glömma en annan sak, som vi också fått i arf och ägo från honom möttaga och för hvilken vi äfven böra vara honom tacksamma.

Trots de båda konkurser, som öfvergingo honom äfven personligen i samband med att först Daniel Elfstrand & C:o och sedan Högbo Bolag ramlade, så bibehöll han dock sjelf under alla svåra förhållanden anseendet och namnet af en man med oförvitlig heder och obestridlig rättskaffenhet. Vore syster Josephine här, så skulle hon ur sina barndomsminnen från föräldrahemmet i Gefle härom kunnat hafva åtskilligt att förtälja. Hurusom på grund af firman Elfstrands konkurs svärfar påbjöd i sitt enskilda familjelif den strängaste sparsamhet, statvåningen stängdes, familjen trängde ihop sig i några få rum, hvarför äfven det förra betjäntrummet togs i anspråk, sigill sattes för vinkällaren och hemkomna nya möbler fingo stå ouppackade.

Barnen fingo ej ens hafva en julgran vid julen, ty, sade svär-

far till dem, många familjer sitta nu i bekymmer och oro genom mitt förvållande och då få ej heller ni glädjas.

Ja sådan var han. Denna förebild af sträng rättskänsla, det är ock en arfvedel, som vi och ni hans barn i sena led böra lika mycket vörda och vårda, som någonsin det timliga arf, hans lifsgärning tillskyndat oss och Eder. Och må mina ord nu till sist mynna ut i den skål jag ber att med anledning af 100-årsdagen få utbringa för minnet af den man, hvars bild där blickar ned på oss från väggen midt emot. (*Här reste sig alla och vände sig mot det smyckade porträttet*).

Storvulen var han, ansvaret bar han, pligttrogen äfven i det minsta, rättrådig i motgång som medgång — och i medgången, hur anspråkslös och finkänslig var han ej!

Stor och djup är den tacksamhetsskuld, vi äro honom skyldiga för det ärofulla, men på samma gång ansvarsfulla *minne*, han lämnat oss att vårda. För detta höga, hugstora minne vår varmhjärtade, vördnadsfulla skåll!

MINNESVERSER

af CARL SEBARDT.

Ett sekelminne
vi fira härinne —
Ett minne, som kan, om rätt vi det bära,
ge oss det bästa, som lifvet kan lära.

Jag ser för mitt öga en trio af männer,
hvars andliga härvaro hvar och en känner.
De bildade slägten, de höllo den samman,
de voro de starka i sorg och i gamman.

Hvem minns icke *Honom*, den vördade gamla,
som just denna dagen förr plögade samla
på Sandvikens mark omkring sig oss alla,
som minnet af honom i dag hit fått kalla.

Han var den, som vågade bryta upp marken,
 som sjöd utaf kraft liksom safven i barken,
 som vågade tro på sitt framtida mål
 att bringa till världen ett Sandvikens stål.

Han var äfven den, i hvars blick det så myste,
 igenom det fönstret det hjärtevarmt lyste,
 vi kände att där fanns det kärlek till oss,
 vi unga, som då knappt fått farkosten loss.

Bredvid honom träder i minnet se'n fram
hans son, lik en planta ur samma stam.
 Han visste att ordna, att styra och leda
 med hjärtevarm blick just för lagren *de breda*.

Det låg ju i titeln af brukets patron
 en säkerställd borgen som grund för den tron,
 att var någon stadd uti sorg eller nöd,
 han fann just hos honom ett *faderligt* stöd.

Så sist ock om *Honom*, i tiden oss nära!
 Jag vill här en krans till hans minne frambära,
 om tonen blir värmre, ej klandre Ni andra,
 jag har ju så länge med honom fått vandra.

Han var ju min *fader*, den bäste på jorden,
 i minnet nu för oss en skyddsängel vorden,
 han bar på ett hjärta, mer värdt än det gull,
 hvarmed hela jorden står pösande full.

Han lärde, att sanningens väg var den bästa,
 ej låta af vinning till orätt sig fresta,
 att se till att andra ock fingo det godt,
 så har jag hans vandel i lifvet förstått.

Men när så till sist hans lefnad sågs luta
 emot det där målet, där vägen skall sluta,
 då syntes han växa som aldrig dess förr,
 och då slog han upp en förr slutna dörr.

Då var han en *man*, som vågade säga:
 ett är nödvändigt, det gäller att äga
 ett hjärta förenadt i bön med den *Man*,
 som *kärleken* är. — Därmed segrade han.

ERINRINGSORD FRÅN EN MEDLEM AF DEN ÄLDSTA ÄTTEGRENEN

af KARL FREDRIK GÖRANSSON.

Släktens senior och hans maka ha kallat oss att fira denna högtid i det hus, som är oss kärt från barndomens dagar. Så många som kunnat ha ock med glädje hörsammat kallelsen. Det tillkommer emellertid ej mig att nu tolka vår tacksamhet; det överlåter jag åt äldste kusinen Wilhelm. Däremot önskar jag att — ehuru en af de yngre manliga gästerna, dock som hufvudman för den äldsta släktgrenen rikta några ord till Eder syskon, kusiner och öfriga familjemedlemmar.

* * *

“Släkte följde på släkte snart
 Blomstrade, åldrades, gick — men hvart?
 Gåtan som icke låter
 Gissa sig, kom så åter!”

Dessa tankar tränga sig helt naturligt på en vid en minnesfest som denna, då man samlats, så många vänner från barndomsdagarna, i farfars boning. Carl har nyss så gripande återkallat minnen därifrån, att jag knappt vågar fortsätta. Vill dock komplettera hans bild med ännu några få namn. Mitt första minne af farfar är det kanske flera af Er som känna igen. Då plögade vi komma några småttingar ganska regelbundet in till honom för att hälsa, där han satt i stolen i sitt rum till höger om tamburen. Hand i hand, litet försiktigt. Han reste sig, gick in med oss i inre rummet. Med en glimt i ögat frågade han om vi tyckte om chokladcigarrer och så öppnades den för alla kända öfversta lådan i chiffoniern.

Så ha vi jul- och födelsedagsbjudningarna. Vi barn sutto inne i rummet här bredvid, glammade emellanåt, blevo allvarsamma, då vi fingo förebräelser för vårt bråk, sutto så och väntade på vår tur sedan "herrarne hade tagit". Sedan julgranen här i salen, stora salsbordet i hörnet där vid kakelugnen med de minsta lekande öfver och under bordet, fröken Berg, som ordnade med granen, därefter tant Lisens omvårdnad om oss och värdinneskapet, faster Elisabets hjälp med barnens danser och lekar. Ibland voro äfven farbröderna Ernst och John här från Stockholm. De äldre ha äfven farbror Albert i kärt minne. Så för att göra taf-lan ännu litet fullständigare: tant Tilda Hedlund och hennes jul-polskor.

På 70-årsdagen: äreporten, som grofva men vänliga händer under nattens timmar trollade fram till att glädja den vördade gamle, arbetarnas fackeltåg, marshaller kring rundelen samt vid verandatrappan gamle förman Tysklind frambärande arbetarnas hyllning.

* * *

Men tidens kvarnar mala. Gamla förhållanden och minnen blekna, nya komma till.

Från att ha haft karaktären mera af ett familjegods har bruket vuxit, genomgår nu stadiet af familjebolag och torde väl, trots allt, förr eller senare fylka in sig bland öfriga stora opersonliga institutioner.

Det gamla patriarkaliska förhållandet har försvunnit. Detta är vemodigt, men, det är en naturlig och oundviklig följd af brukets nuvarande storlek, af tidens sociala utveckling och förändrade politiska åskådningssätt.

Farbror Tord nämnde i dag vid grafven den önskan, att brukets ledning i kommande tider skall fortgå i G. F. Göranssons anda. Jag förstår, att han afsåg därvid ej fasthållandet vid de gamla förhållandena, han torde mera ha afsett G. F. Göranssons redbarhet, arbetsamhet, plikttrohet och anspråkslöshet, samt den äfven af farbror Tord hyllade principen, att en anläggning som denna ej uteslutande är gjord för de materiella vinsternas skull, utan ock för beredande af lycka och glädje åt de många under-ordnade.

Glädjande nog har det ock visat sig, att våra stora moderna bolag litet hvarstädes äfven i eget intresse kommit till samma uppfattning, som G. F. Göransson med sin klara blick redan för 60 år sedan hade, om han ock då stod mera ensam därom. Ur denna synpunkt tror jag därför, att vi med förtröstan kunna se framtiden an, hvar än ledningen af företaget hamnar.

* * *

Nu några ord om slakten. Äfven den har undergått en likartad utveckling. Från en far med sina barn och sedan en syskonkrets med dess barn, har den utvecklats till en större och mera opersonlig sammanslutning.

I framtiden bli vi allt flera, få allt flera släktförbindelser åt andra håll. Våra barn och barnbarn komma ej ens att alla känna hvarandra personligen. Det naturliga samhörighetsbandet blir uttänjt och svagt. Kommer begreppet "G. F. Göranssons efterkommande" äfven då att kunna fortleva? Därom kan jag intet spå. Möjligen kan en viss sammanhållning ernås genom målmedvetet yttre arbete därför, jag menar i föreningsidéns tecken med skriven och framgent fullföljd släktrönika som sammanhållande medel. Därför vill jag nu ej ingå.

Ett annat medel finnes äfven och det vill jag i dag framhålla för Eder: Låt det vördade minnet af vår käre far- och morfader, hvars blomstersmyckade porträtt vi se här framför oss, bli det kitt, som ännu i generationer åstadkommer en samhörighetskänsla mellan våra efterkommande. Låtom oss hos barn och barnbarn skildra honom så att hans karaktär blir den ledstjärna de vandra efter.

De strålar i hvars sken de då vandra skulle jag närmast vilja beskrifva med Wallins ord:

"Väl dem, som redligt det ädla velat, det rätta sökt och det milda tänkt".

Må våra efterkommande vandra i den stjärnans ljus. Om så sker kan visserligen "Världen dem från lyckan skilja, men ej från dygdens och sinnets frid".

Må G. F. Göranssons minne på så sätt, vördat och förädladt, fortleva ännu i många generationer af barn och barnbarn!

I den förhoppningen tömma vi våra glas.

GÄSTERNAS TACK

af WILHELM SEBARDT,

(Autoreferat).

Gästernas tack framfördes af rådman Sebardt, därvid han, under betonande af sammanhållningens betydelse för bevarande och utvecklande af den store aflidnes verk, tillika erinrade om det förpligtande i minnet af den bortgångne och särskildt påpekade den vackra tanke, som låge bakom inbjudningen till dagens fest.

TILL SIST!

Hvad fingo de till mat?
Rikligt det var uppå rågade fat.
Först var det soppa med oxsvans uti,
så kom en fisk, som sam uti grädda,
se'n bjöds det hammel med grönsaker i
och sparris, där smöret sågs skålarna brädda.
Sist kom det glace full af grädda och socker,
ej sågs ett spår utaf F. H. K:s ocker.
Ej vinerna hade Systemet mätt ut,
ty uppå desamma ej syntes nå't slut.

SAMKVÄMET.

När måltiden var slutad, samlades deltagarna i stora salongen, hvilken ter sig i samma skick, som när G. F. Göransson ännu lefde.

Där föredrog fru Elisabeth Magnuson följande af henne och hennes syster upptecknade minnen:

HÖRSÄGNER OCH MINNEN RÖRANDE G. F. GÖRANSSON FÖRE SANDVIKSTIDEN.

Upptecknade af ELISABETH MAGNUSON, f. Göransson.

Ett af barnbarnen sade åt mig: "berätta lite om Farfar, vi veta så föga om honom före Sandvikstiden". Hvad jag kan berätta kan endast bli lite strödda smådrag, "lite plock" efter minnen och hörsägner främst af Pappa själf, Tant Lotten Göransson och Thilda Hedlund — jag var ju endast ett barn den tiden; men jag vill försöka.

Fredrik Göransson föddes i Gefle den 20:de januari 1819, och hans föräldrar bodde redan då troligen i egen gård vid Storgatan och Kansligatan midt emot gamla Atheneum (ungefär midt på nuvarande Salutorget.) Hans far var Grosshandlaren *Anders Petter Göransson*, som inflyttat från Askersund, fått anställning på kontoret hos Kommerserådet *Daniel Elfstrand* — en af Gefle stads främste märkesmän — och sedan blef gift med sin principals dotter i andra giftet, *Maria Catharina*. Kommerserådet *Elfstrand* var i första giftet gift med *Carin Lidman* från Falun, af deras många barn blefvo endast *Per* (gift med *Ulrica Valley*) och *Ulrica* kvarlevande i Gefle. *Ulrica* blef gift med *Olof Elfbrink*, som från *Elfkarleby* (däraf namnet) kommit till Gefle och börjat sin bana såsom "borstpojke" på sin s. bl. svärfars kontor. I sitt andra

gifte var kommerserådet Elfstrand gift med *Catharina Jäderlund* (dotter af handlanden Jäderlund och dotterdotter af köpman Joachim Mau); i detta gifte hade han endast dottern *Maria* och sonen *Gustaf Adolph*, (sedermera Konsul Elfstrand.) Kommerserådet Elfstrand upptog sonen Per och de båda mågarna i sin firma, som sedan kallades *Daniel Elfstrand & C:o* och hvars chef efter hans död 1815 (el. r. redan före hans död) blef först sonen *Per*, som dog 1845 och därefter *A. P. Göransson*, som dog 1850; *Olof Elfbrink* hade dött redan 1835. De tre svågarna hade tillsammans byggt "Elfstrandska, Elfbrinkska och Göranssonska grafkoret" på Gefle kyrkogård (sedermera oriktigt kalladt Elfbrinkska grafkoret, skulle hellre vara Elfstrandska) där nu så många af släktens bortgångna hvila och om hvilket den gamla grafkorsboken har åtskilligt att förtälja. En yngre generation tillträdde nu firman. *Daniel Elfstrand Persson* (gift med Charlotte Sehlberg) blef 1850 chef och efter hans död 1856 tillträdde *Göran Fredrik Göransson* chefskapet. Delägare i firman voro utom honom *Wilhelm Elfbrink* (1:a gift med Sophie Göransson, 2:a gift med Lina Ekstedt) samt *Per Elfstrand P:son* (g. 1:a med Carin Elfstrand, 2:dra med Jenny Wetterberg.)

Och nu, att börja med, ett par barnhistorier sådana som Fredrik Göransson berättat dem för sina barn.

Det tidigaste barndomsminne, jag hört Pappa omtala, var då han med sin mor besökte sin mormor, kommerserådinnan, på Mackmyra; han torde då ha varit omkring 4 år gammal. För sin mormor hyste han stor vördnad och ansåg henne alltid som en riktig "ärens fru". En dag var den lille försvunnen, mor och mormor sökte honom ängsligt i stall och trädgård och vid den farliga ån och funno honom slutligen djupt insomnad på botten af en båt efter att af trädgårdsmästarens pojke ha trakterats med en stor sup: pojkarne skulle visa sig karlaktiga! Fredrik var denna tid klädd i stor, hvit nervikt krage, men hade den led samma ovanan att gå och bita på kragensnibben, hvilket inbringade honom både bannor och smäll af mamma, — men ett bevis på mormors klokhet och människokänedom — hon fann på bättre råd: hon lofvade honom 1 runstycke (eller kanske rent af 6 styfver) för hvar kväll under besöket som kragen befanns oskadad och detta hjälpte bäst.

När han kom i skolan hade Fredrik till knäkamrat — och sedan till vän hela lifvet igenom — Janne Petre, sedermera borgmästare i Gefle. Att dessa båda lifliga och glada pojkar skulle hitta på en hel del odygd kan man förstå. På gamla dagar berättade Pappa för mig följande episod: i skolan hade de, bland andra, en äldre beskedlig magister, som var mycket utsatt för sina pojkars upptåg. En dag hade Fredrik på något sätt ådragit sig en, säkert välförtjänt, lugg af honom, när klassen bröt upp, ropade magistern: "Göransson stannar!" När de andra gått, steg denne bäfvande fram, väntande sig ett extra straff; men den gamle läraren lade mildt handen på hans hufvud och sade: "När du en gång blir en stor man, så ska' du inte komma ihåg, att en så'n här gammal skolmagister gett dej en lugg." Från den dagen fick han antagligen i Fredrik Göransson en uppmärksam och lydig lärjunge — är det någon, som med mig tror att sådana små episoder, bevarade i ett trofast minne, i sin mån kunna verka karaktärsbildande?

Föräldrarna bodde först om somrarna vid Stigslund, sedan vid Lexe gård, där en munter och kraftig barnaflock växte upp och hvarest ännu finnas ett par ekar, som Fredrik Göransson planterat. Pojkarne roade sig med att springa ikapp från Gefle till Lexe, hvarvid den svagare Tore en gång blef liggande afsvimmad på vägen utan att bröderna märkte det.

År 1835 tog min farfar hela sin familj med sig och reste till Askersund för att besöka sina föräldrars grafvar och resan fortsattes sedan ända till Göteborg — i familjevagnar och med skjuthästar i de fall då man ej kunde använda sig af kanalvägen. Denna resa finnes utförligt beskrifven i den då 15-årige Carls dagbok och var för dem alla ett minne för lifvet.

Af systrarna blef den äldsta, *Marie*, gift med tullförvaltaren *Cöster* (från Skåne); den andra, *Sophie*, med sin kusin grosshandlaren *Wilhelm Elfbrink* och den tredje, *Josephine*, med landssekreteraren *Thoméé i Östersund*. *Carl*, den mest begåfvade af Fredriks bröder, dog som lofvande student vid 19 års ålder under en resa till England; *Tore* blef efter lärotid hos Sebardt i Norrköping anställd vid Strömsbro fabrik och dog ute vid Stigslund, ogift och sinnesrubbad. Den yngste af alla barnen, *Herman*, blef grosshandlare i Gefle och gift med sin kusin, *Charlotte Elfstrand*,

vår afhållna "Tant Lotten", som 1911 dog vid öfver 80 års ålder långt efter sin man.

Vid 19 års ålder skickades Fredrik ut på långresa till Frankrike, England och Amerika, men hans mor tog vid afresan af honom det löftet att han ej skulle resa till Amerika med de farliga ångbåtarna utan med seglande fartyg; detta tog visserligen en tid af 2 månader, men man hade godt om tid då. Gefleynglingen hade många nya och förvånande erfarenheter att göra; bland de första i Frankrike var väl då han var på en bjudning och ville bjuda upp dottern i huset till dans, men hänvisades att först fråga mamman, som svarade: "med min dotter kan Ni ej få dansa, men Ni kan få dansa med mig!"

I Amerika besökte han äfven Chicago, som då var en nybygggarby med några få grå hus invid floden och alldeles i närheten af en indianby, hvarifrån Fredrik medförde hem en del minnen, pärlbroderade indianbyxor och dylikt från ett spännande och lite äfventyrligt besök därstädes. Bland annat blef han spådd af en gammal indiankvinna och fick en beskrifning af sin tillkommande hustru, som sedan befanns till punkt och pricka passa in på Betty Sehlberg. Hela denna resa var för honom mycket minnesrik, men tyvärr minns jag ej mera att berätta därom.

När han slutligen kom hem var han en elegant ung kavaljer i hvit svängd öfverrock med dubbla kragar och förgyllda knappar, stramtåsittande benkläder och "polkahår", lång och smärt. Med sitt hurtiga sätt och sitt glada, goda leende, sina muntra blå ögon förmodar jag att han väckte ett visst uppseende bland Gefleflickorna, äfven om han hade anseende att vara "lite sprättig". Det var väl denna vinter, som han dansade på 22 baler i januari månad; men stackare honom, om han inte passade på sin plats på kontoret på Stora Holmen (där varumagasinen lågo) kl. 6 på morgonen! Farfar höll noga på arbetstiden, så glad och god som han annars var.

I Gefle fanns på denna tid en ung flicka med långa, svarta lockar, bruna ögon, sväfvande gång och plastiska rörelser, som lade alla ungherrars hjärtan i bojor. Hennes namn var Rora Löthman. Högeligen bortskämd af sin far var hon van att få allt hvad hon önskade och som hon var moderlös och ensam dotter, så ville fadern gärna att hon städse skulle ha någon väninna hos sig;

hon hade också som ett litet hof omkring sig och skötte endast sina nöjen och, som jag förmodar, också lite kurtis i brist på bättre sysselsättning. Men hon hade svårt att bestämma sig för, hvem af sina många beundrare hon skulle taga till man; hennes bror brukade säga: "Rora väljer i väpplingen och stannar i starren". Alltnog — det påstås (T. H.), att äfven Fredrik Göransson var intagen af henne och friade, men till sin lycka fick han korgen! Det påstås äfven, att då Rora skulle skrifva afslagsbref till honom, så bad hon i sitt bryderi sin vännina, Betty Sehlberg, om hjälp. Men nästa år, en vacker pingstafton, då en del ungdomar — såsom ofta brukades — voro ute på ridtur tillsammans, passade Fredrik på och friade till samma Betty i stället och den gången fick han ingen korg, men den trofastaste ledsagarinna genom lifvet.

Betty Sehlberg beskrifves som en intagande ung flicka om också ingen stor skönhet. Hon var liten och nätt med kastanjebruna, naturliga lockar omkring ett fint ansikte med stora, tänkande, lite vemodiga ögon och en vacker känslig mun, som kunde få ett ganska energiskt drag. Till sin natur var hon inåtvänd och reflekterande, skötte pliktroget hvad hon hade för händer, men saknade alltid att hon ej fått en mera grundlig bildning. På den tiden behöfdes för en fin flicka ej mer af uppfostran — utom modersmålet — än att lära franska, brodera, spela, sjunga och rita — allt annat var öfverflödigt; musikalisk var hon af naturen. (De gamla köpmanna-patricierna skulle ansett det som en skandal om någon af deras döttrar skulle behöfva tänka på att i framtiden försörja sig själf; blefve de på gamla dagar strandsatta, så funnes väl alltid någon släkting, hos hvilken de kunde få äta nådebröd, eller "gå frun tillhanda"; många fingo nog också med en liten pension från någon kassa sitta i obemärkthet och skymundan och söka öka sin magra inkomst med broderi och dylikt). Betty förstod senare, att hon helst skulle velat studera, isynnerhet läkarvetenskap, men sådant skulle ju den tiden ha varit chockerande, kunde helt enkelt ej komma i fråga. I hennes senare husmoderliga lif blef dock hennes käraste omsorg att sköta sjuka; jag minns med hvilket intresse hon på Högbo tvättade sår (med en svamp!) och drog ihop dem med häftplåster och alltid lyckades hon och hade bland folket stort anseende som doktorinna, god och välgörande därtill.

Betty var äldsta dotter till den lille tjocke, lifliga och spirituella, bestämde och något hetsige grosshandlaren *Nils Jakob Sehlberg* (mest skådad med sin långa pipa) och hans blida hustru Lotta, som var dotter till sjökaptén Wiklund. Vår originelle morfar stod i stor respekt hos barnbarnen och mycket afskiljd från dem, men han var en märklig man och det var nog en förlust för oss, att vi ej kände honom närmare. Säkerligen var han mera bokligt intresserad och bildad än flertalet af den tidens köpmän i Gefle. När han någon gång rycktes lös ur krets gången af sina mycket punktliga, dagliga vanor, såsom vid något sällsynt besök på Högbo, var det vårt stora och förundrade intresse att höra honom tala, han föreföll oss då som en helt annan morfar. Han var mycket rik, men en klok och försiktig hushållare.

Hans andra barn voro *Carl*, som sedan öfvertog fadrens affär, gift med *Thilda Wahlström*, dottern *Charlotte* gift med *Daniel Elfstrand*, (son till Per Elfstrand) samt *Johan*, gift med *Andrée Lundqvist*, denne blef en mycket omtyckt läkare.

Men nu återgår jag till föräldrarnes ungdom. Ett år efter förlofningen, den 31:sta maj 1842, då Fredrik var 23 och Betty 22 år, firades deras bröllop i den gamla Sehlbergska gården, som låg vid Drottninggatan på samma ställe där den nu ligger; i den gamla trädgårdens skyddade hörn blommade redan syrenerna och pioner, pärlhyacinter och aurikler prunkade på rabatterna, när det glada bröllopsällskapet kom ner i trädgården — jag såg det allt flera år senare alldeles oförändradt! Före den stora branden.

Det unga nygifta paret flyttade in i öfre våningen af Göranssonska huset. Men jag vet, att den unga frun just inte hade så glada dagar de första åren. På nedre botten hade hon en duk-tig, väl förfaren svärmor, som vakade öfver hur det nya hushållet sköttes. Präktig var hon nog svärmor, välvillig också, men häftig, sträng och noggrann och stackars lilla Betty var ej så värst hemmastadd i hushållsbestyren. Det kom till häftiga utbrott från svärmor ibland och om då också den unga äkta mannen tog sin hustrus parti, så kanske det just ej gjorde saken bättre, ty han var också häftig; men den som alltid var lugn och god var svärfadern. Likväl hoppas och tror jag ej, att det kom till någon svårare konflikt, men det blef nog lugnare och trefligare, då det unga paret sedan inköpte och flyttade till den s. k. Normanska

gården, i hörnet snedt emot Sehlbergiska huset. Det var en stor tomt, som sträckte sig emellan nuvarande Drottninggatan (förr Storgatan) och Nygatan. Boningshuset låg åt Drottninggatan, men med ingång från tvärgatan, Kopparslagaregatan. Man kom först in genom porthvalfvet till en stor gård, omgifven af stora längor med uthus, stall, vagnshus, ladugård, bryggghus, drängstuga m. m. och midt på en pump. Åt vänster (norr) låg trädgården bakom ett spjälstaket och skiljd från Nygatan af ett högt rödt plank, den var tämligen fuktig och ej vidare bördig, det bästa var visst ett stort päronträd. Åt höger (söder) låg boningshuset, skyddadt från gården af 4 stora lindar med gräsmattor under. Nedre våningen inrymde stora kontorslokaler, Pappas båda rökrum och betjäntens rum; i öfre våningen bodde familjen, rymligt och präktigt. Det fördes stort hus, bjöds på baler och supéer i den stora salen med förmak och salong.

Den 1 november 1850 dog farfar; han hade ute vid Stigs-lund halkat och brutit sitt ben, blef därigenom oförmögen att taga sin, såväl sommar som vinter, sedvanliga kalla dusch öfver hufvudet, fick slag och dog.

Den 24 augusti 1851 dog äfven farmor af slag ute på Lexe. Koleraåret 1853 var Mamma vid Marstrand för att rekreera sig efter 6:te barnets födelse, Pappa var på väg till henne och åt i Göteborg middag hos en af sina vänner (Kjellberg eller Wilson?) Då kom som en bomb underrättelsen om första kolerafallet i Göteborg och följande dag skulle staden officiellt förklaras smittad. Det blef att handla raskt. Ett bud skickades genast att hämta Mamma; Pappa skyndade ut i staden för att skaffa en vagn och förbereda hemresan och mycket tidigt följande morgon lämnade de Göteborg, försedda med intyg öfver afresan, ett par timmar innan den officiella förklaringen om kolerasmittan utkom. Hemåt gick det med rasande fart, lyckligtvis alltid några timmar innan karantänspåbuden kommo — ända tills de nådde Södertull i Gefle; men då var tullen stängd och herrskapet beordrades gå i 8 dygns karantän. Emellertid hade koleran redan utbrutit i Gefle, hvarför Pappa ej lät hejda sig, utan med alla sina intyg från resan tilltvungade han sig inträde i staden. Följande dag infann han sig på ett sammanträde med "Borgerskapets äldste" och höll en straffpredikan om deras sätt att utfärda förordningar och säker-

hetsåtgärder i allmänhet, med den påföljd att ordföranden afsade sig befattningen och Pappa blef vald i stället.

Hur Pappa lyckades med sina åtgärder mot koleran vet jag ej. Koleran var denna tid en svårskött fråga, som träffade landet ganska oförberedt och många läkare stodo handfallna. I Gefle förestods koleravården af provincialläkare B. Jag har hört berättas, hur han någon gång stod utanför fönstret och kände en sjuk på pulsen med käppen och jag vet, att Pappa hade hårda duster med honom för hans sätt att sköta de sjuka. Nu berättar Carl Sebardt följande episod, som han hört af sin svärfar, professor Edward Clason i Uppsala. Denne skickades som ung läkare under denna epidemi till Gefle, för att bistå vid kolerasjukvården. Doktor B. kom in i sjuksalen med ett par unga assistenter, ställde sig midt i rummet och pekade med käppen åt olika håll och sade: "*den* är död, och *den* är död och *den* är död — bär ut dem!" Straxt efter kom doktor Edward Clason in och blef helt öfverraskad, ty han hade nyss undersökt en af de utpekade "döde" och funnit honom vid lif. Han tillkallade Pappa och begärde få undersöka de förmente döda — där låg den af honom undersökte *afsvimmad*. Professor Clason sade, att han sedan alltid hade ett godt samarbete med Pappa.

Men Pappa hade i flera afseenden nu fått ett vidgadt fält för sin alltid stora verksamhetslust. Han var bl. a. med i den första styrelsen för Strömsbro bomullsspinneri, hvars anläggande påbörjades 1849, och i startandet af Gefle—Dala Järnväg (en bland de första järnvägarne i Sverige), hvars första styrelse han också tillhörde; järnvägen byggdes 1855—1859.

Under denna tid ordnades också Stadsträdgården i Gefle till promenadplats; den var förut äng och beteshage, delvis tillhörande prostbostället, samt lertag.

Dessa år voro säkert mycket kräfvande arbetsår. D. E. & C:o var en stor handelsfirma med stor rederirörelse. Handeln med stångjärn var liflig, och så inköptes 1855 Högbo Bruk med Edskens masugn. Våren 1856 flyttade vi till Högbo första gången för att sedan där tillbringa somrarne. Men om denna tid kräfde mycket af Pappas arbete, så var det ej mindre sträfsamt för Mamma med de 6 bråkiga barnen och det stora hushållet, ty främmande hade hon som oftast att mottaga. Denna sommar

ombads *Thilda Hedlund* att medfölja för att vara sällskap och hjälp med sömnad. Hon hade varit med om att sy Mammans brudutstyrsel och sedan ofta varit i hemmet för att sy linnesöm; men resan till Högbo betraktade hon i början som en riktig landsförvisning för att sedan bli lika fästad vid Högbo som hela familjen blef.

Pappa tyckte om kraftiga initiativ och beslöt sig för att sönerna i tid skulle lära förstå att reda sig på egen hand och lära främmande språk, och så skickades 1856 de 3 äldsta *Henrik, Ernst och Johan* (respektive 13, 11 $\frac{1}{2}$, 10 år) ut i helpension, först till Christiansfeld i Danmark, och då detta ej visade sig lämpligt, till Lausanne, Mamma grät förtvifladt och trodde sig aldrig mer få se sina gossar, men det hjälpte ej. Efter 3 år återkommo de 2 yngsta, men Henrik fick ytterligare tillbringa ett år i England. De hemmavarande barnen voro således *Josefina, Albert och Elisabeth*.

En tysk guvernant, *Agnes Ahrens*, anställdes för döttrarne och kusinerna Elfstrand (*Alice, Betsy, Jenny och Märtha*), döttrar till Daniel Elfstrand; Albert gick i elementarskola först i Gefle, sedan i Uppsala.

Daniel Elfstrand afled 1856 och därvid blef Fredrik Göransson chef för firman D. E. & G:o.

Våren 1857 befann sig Pappa i England för att för sin firma inköpa en ny ångmaskin för blåsverket vid Edsken. Genom sin vän, grosshandlaren Michaeli från Stockholm, blef han då sammanförd med Henry Bessemer, intresserades för dennes nya stål-tillverkningsmetod och förmåddes att för firman inköpa det svenska patentet härför. Och härmed var han inne i det arbete, som sedan skulle bli hans hela lifsintresse. Hemkommen lyckades han intressera några vänner för sina planer och vid Edsken börjades genast experimenten för den nya tillverkningen, som teoretiskt såg så lofvande ut, men som praktiskt ännu ej var genomförd. Det sägs, att om han varit fackman, skulle han knappast vågat sig på dessa osäkra försök; nu lät han sig mest ledas af en intuition, som, efter mycken oro och vedermöda, slutligen skulle visa sig föra till ett lyckligt resultat.

Så kom den dystra hösten 1857 med en svår ekonomisk kris, som började i England och Hamburg, spred sig till Stockholm och sedan störtade många stora handelshus i Sverige. Äfven

D. E. & C:o måste inställa sina betalningar. Men Pappa hade lyckats vinna sina vänner för att fortsätta försöken vid Edsken, fick understöd af Järnkontoret och så fortsattes med stålblåsningarne under växlande hopp och misströstan. (Därom läses i Askersundsbooken.)

Men hemma i Gefle var det slut på ståten. Betjanten afskedades, den stora öfre våningen stängdes, endast kök och barnkammare behölls däruppe, annars hade familjen i nedre våningen hvardagssalong, matrum, sängkammare och Pappas rum. Mamma satt vid fönstret och såg huru umgängeskretsens bjudningsbud gingo dörren förbi, hon suckade och sade: "jo, nu ser man hvart vänskapen ta'r vägen då man ej kan bjuda igen!" Och småbarnen tryckte sig bäfvande och undrande intill Mamma då Pappa bakom den stängda dörren till sitt rum hade sammanträden med "goda män" och "borgenärer", där det ofta gick ganska hetsigt och högljudt till.

Emellertid gick det i själfva verket ej till konkurs för D. E. & C:o. Tack vare den trogne vännen Per Murén lyckades det att få till stånd en administration, som utöfvades af Per Murén, Robert Rettig, G. F. Göransson, Per Elfstrand m. fl., hvarmed man hoppades kunna afveckla svårigheterna.

Slutligen medförde de många stålblåsningförsöken vid Edsken ett lyckligt resultat, just när man började tala om att uppgifva saken. Den 18 juli 1858 hade Fredrik Göransson löst frågan om det praktiska genomförandet af bessemermetoden. Ett par dagar förut hade problemet klarnat för honom och han hade i enlighet därmed gifvit sina direktiv till Edsken, där ingenjörerna Lundvik och Lindberg voro hans medhjälpare; men den 18: de, Fredriksdagen, tillbringade han själf vid Högbo hos familjen, trots ifver och oro, därtill öfvertalad af några vänner, som kommo öfverraskande för att fira namnsdagen. Det blef en glad och minnesrik dag, länge efteråt omtalad såsom "Fredriksdagen" framför alla andra. Thilda Hedlund arrangerade tablåer med flickorna, (kusinerna Elfstrand, nu äfven moderlösa, voro denna sommar på Högbo.) Ett sällskap kringvandrande tyska musikanter engagerades att höja stämningen, solen sken och munterheten var allmän. Och så kom telegram från Edsken om en *lyckad stålblåsning!*

Dagen efter reste Pappa till Edsken och hemkom med en

lofvande stålbit, som skulle profsmidas. Om denna tilldragelse berättade ingenjör C. G. Larsson (d. v. "Rättar-Calle" på Högbo) på gamla dagar för mig: "Konsuln kom hem på söndagseftermiddagen, brinnande af ifver att få profsmida; Calle, pigg och vaken och alltid till hands, skickades att väcka mästersmeden Lindholm, som låg i sin söndagsslummer. Denne värdige man (f. ö. en beryktad naturläkare) kom till Öfre Hammaren och drog på, Calle skötte blåsbälgen och så smidde dessa tre ut det *första lyckade bessemerstålet*".

Nu följde för gamla Högbo en kort storhetstid. Knipphammare och ånghammare dunkade i kapp med de gamla stångjärns-hamrarne, skickliga smeder inkallades från England och Eskilstuna, härdeningen studerades och man arbetade på allt sätt för att lära sig stålets bearbetning, hvarjämte Professor Eggertz verksamt bistod med att lära undersökningar om kolhalten. Högbostålet vann uppmärksamhet och erkännande, både inom och utom landet, svenska och engelska fackmän kommo för att undersöka det och ett rörligt lif rådde på alla sätt. (Om denna tid läses bäst i "Några Minnesblad om Bessemermetodens genomförande vid Edske Masugn 1858" utgifven vid 25 års festen på Sandviken 1883.) Men snart visade sig "stugan för trång", Högbo Stål- och Järnverks Aktiebolag bildades och det beslöts att anlägga ett nytt, större järnverk.

Den 15 mars 1862 började man fälla skog "på en utmark, som Högbo Bruk ägde vid den del af Gestriklands Storsjö, som kallades Sandviken, invid Gefle—Dala Järnväg."

Och så börjades den stora anläggningen af Sandvikens Bruk först och främst med gräfning af kanalen. Men allt blef betydligt dyrare och arbetsammare än beräknadt var och många motigheter mötte. För "Konsuln" kom nu den mest bekymmersamma tiden af hans lif, men aldrig förtröttades han eller uppgaf hoppet om en slutlig framgång och under alla svårigheter hade han sin trogna Betty stödande vid sin sida. Det har blifvit sagdt om honom, att "det, som alltid bar honom framåt var, att han trodde på sitt verk och ägde gåfvan att skåda bortom svårigheterna fram mot målet." När till sist bolagets förlagsman, stadsmäklar Johan Holm i Stockholm i december 1864 inställde sina betalningar blefvo dock svårigheterna alltför stora. Stora ansträngningar gjor-

des 1865 att i England bilda ett engelskt—svenskt bolag, men det misslyckades och slutligen måste Högbo Bolag 1866 göra konkurs.

Hvad som då mest plågade Pappa var tanken på de många fränder och vänner, som genom hans förvällande gjorde förluster — hans egen förlust vägde mindre — och hans sträfvan blef sedan, att med den strängaste sparsamhet för sin egen del, söka afbetala de skulder, han ådragit sig.

Sommaren 1865 dog vår morfar, grosshandlare Jakob Sehlberg helt plötsligt, på en ångbåtsresa mellan Stockholm och Gefle. Han hade aldrig riskerat några penningar på Pappas osäkra stålplaner; men det befanns efter hans död, att han testamenterat sin dotter Bettys arfslott till hennes barn med villkor, att hon skulle uppbära räntan däraf så länge hon lefde och det blef till båtnad för alla parter. De omyndiga barnens pengar förvaltades af vår morbror Carl Sehlberg.

I största enkelhet firades på Högbo den 11 augusti 1866 Josephines och Wilhelm Sebardts bröllop, en ljuspunkt i all oro. Ännu en enkel familjefest firades den 31 maj 1867 — det var föräldrarnes silfverbröllop. Alla barnen voro då samlade, men jag minns att det härskade ett visst vemod, ty det var sista gången familjen skulle samlas på Högbo. På hösten 1867 flyttade Pappa med familjen till Sandviken; de sistförflutna åren hade vi äfven på vintranne bott vid Högbo och vi voro alla mycket fästade vid det gamla hemmet. På Sandviken flyttade vi in i en arbetarbostad, som ursprungligen uppförts för ett par engelska smeder och nu obetydligt ändrades.

Under konkurstiden hade Henrik, Ernst och inspektor Öhman fått arrendera en del af verkstäderna på Sandviken, så att folket därigenom fått arbete och de tre arrendatorerna en bra grundplåt för framtiden. En fjärdedel af inkomsterna afsattes för att därmed afbetala på Pappas skulder.

Den 12 maj 1868 försåldes på auktion Högbo Bolags ägen-
domar. Högbo, Edsken och Sandviken inropades af Gefle—Dala
hypoteksförening och försåldes till olika spekulanter. Göranssö-
nerna fingo Sandviken på hand och efter åtskilliga svårigheter
lyckades de, hufvudsakligen genom Per Muréns och Michaelis
varma bistånd, att bilda Sandvikens Järnverks Aktiebolag. Pappa
kände smärtsamt det misstroende mot honom, som låg under

svårigheterna och förklarade att han ville ägna sitt arbete åt det nya verket utan aflöning och utan att synas i styrelsen; detta fortfor så länge Murén var ordförande. Men här hade han alltsedan, så länge han lefde, sin livsverksamhet, understödd af söner och mågar. Och jag tors säga, att han blifvit luttrad af motgångarne och var sällsynt fri från allt slags öfvermod eller skrytsamhet, i allt mycket anspråkslös.

Ljusare tider randades nu. Sandviken utvecklades och gick framåt, slutligen kom en dag i februari 1878 då vi fingo veta, att Pappas sista skulder voro betalade. Därefter började också en del yttre utmärkelser i form af ordensutnämningar tillfalla honom och han blef alltmer en gammal vördad patriark.

Men Mamma var då mycket klen och den 29:de mars 1878 lämnade hon oss lugnt och stilla.

Ålderdomen kom och Pappa drog sig alltmera tillbaka till stillheten, lugn i förvissningen, att andra skulle taga vid, där han slutade och i full trygghet lämnande ledningen i Henriks säkra händer. Inga arbetareoroligheter hördes ännu af — hans förhållande till arbetarne var alltid patriarkaliskt, trots att han i sin krafts dagar var en sträng husbonde. Sandviken gick framåt och hade vunnit ett stadgadt anseende. Man kan med skäl säga, att solen lyste öfver hans lefnadsafton och att det var ett lyckligt lif, som slutade, när han den 12 maj 1900 afsomnade efter endast ett par dagars sjukdom — åter en hans varma önskan, som uppfylldes!

BARNDOMSMINNEN

upptecknade af JOSEFINA SEBARDT f. Göransson

Huru lyckligt, min kära älskade syster, var ej vårt barndomshem under föräldrarnes sammanslutning! Mor hade alls inga andra vänner än sitt föräldrahem. "I skymningen" kastade hon alltid öfver sig en lång vid plyschkappa utan ärmor och sprang

ner till Morfars, tvärs öfver gatan. En enda kvinnlig vän hade hon, som bodde i Stockholm, — jag har glömt hennes namn — och *en enda* gång besökte denna oss på Högbo. Huru glada vi voro åt "Mammas vän!" Hon var mycket musikalisk och spelade så vackert och sjöng.

När kusinerna vuxit upp, bröderna kommit hem och jag kommit åter från Stockholmsvistelsen, inbjöds ibland ungdom från Gefle, huru förvånade de voro, att något så idealiskt fanns till som Högbo. Afskiljdheten hade varit stor.

Jag minns 1858, då koleran brutit ut i Högbo-byarne. Pappa och Mamma redo omkring till de sjuka, Mamma red en liten finlemmad brun häst, Pappa "Stora Svarten", en glänsande svart häst, som ibland fick "koller." Midt för gamla kontorsbyggnaden utanför grindarne till Stora Herrgården stupade Mammas häst omkull. Hästen låg på rygg och vickade, med benen rätt upp, till vänster och höger för att komma upp, Mamma låg stilla bredvid och höll med sin lilla hand om hästens framben för att hindra honom att komma öfver sig. Pappas häst var svår att komma af, men blef bunden vid staketet, och Pappa log sedan åt sin lilla bästa "stålfjäder", som han kallade Mamma, därför att hon kunde tro, att hennes lilla handgrepp om hästens ben kunde hindra honom att gå öfver henne. Jag lekte ett stycke därifrån inne på gården.

"Svarten" var inköpt af en högre militär i Stockholm, ingen kunde rida honom mer än Pappa. Då Pappa en gång var bortrest och en föga sympatisk inspektor skulle rida honom, sprang han ut i Öjaren med sin ryttare, så att vattnet stod denne till halsen — till förnöjelse för alla, ty den inspektoren var hatad af folket.

Kanske kunde du på tal om hans ordförandeskap som stadsfullmäktig i Gefle hafva omnämnt, huru han fick sina blå ansiktsmärken. Han nitälskade mycket för skytteväsendet, skarpskyttar tror jag de kallades, och var alltid med om deras öfningar. En dag sade han åt den militär, som ledde exercisen vid skjutöfningarne: "Manskapet står för nära hvarandra, de nå hvarandra med de lösa krutskotten." Öfvermodigt svarade officeren: "det är bara handelskrabbor, som äro rädda, som tycka så." Pappa vidhöll, att det var för nära, men svarade: "törs Ni skjuta, nog törs jag stå."

Jag minns, hur han såg ut, när han kom hem med sitt brända ansikte och krutmärkena fick han alltid behålla.

Det var inte heller blott, för att gossarne skulle lära, att reda sig själfva, som "initiativet" togs att sända bort bröderna, en slapp och sedeslös anda hade insmugit sig i skolan, och med Pappas säregna rättfärdighetsnit beslöt han att flytta gossarne, det fanns ingen skolpension i Sverige på den tiden.

Ja, dina ord väcka det ena minnet efter det andra. Jag minns den påskafton, som föregick brödernas afresa, huru John kramade sönder äggskalet i mitt öra, för att jag alltid skulle komma ihåg honom, då jag åt påskägg, och hvilken gråt det var. Natten före afresans morgon smög jag mig ut ur barnkammaren och kröp upp i fönstersmygen i trapprummet (där järnspiralltrappan till nedre våningen fanns) och grät, så hjärtat kunde brista. Barnjungfrun visste sig ingen råd, tillkallade den nykomna tyska guvernanten, men det hjälpte ej: "huru kunde hon veta, hon en utländska, huru det kändes att skicka bort sina bröder."

Och 57, när krisen kom! Vi hade just läst i Lyths tyska läsebok om en köpman, som gjort cession, och jag frågade tant Agnes, hvad det ville säga. Hon hade förklarat det och tillagt, hvilken neslig skam det var, som man då för tiden riktigt ansåg det. En kort tid därefter, möjligen en vecka, begynte Mamma gå omkring med sina djupblå ögon fyllda af tårar, och en dag kom en man till oss och begynte sätta numrerade lappar på alla möbler. Den stora våningen hade just fått en tillbyggnad utåt Kopparslagargatan fram till inkörsporten, men den våningen stod ännu ofärdig. Pappa hade varit i Hamburg och inköpt serviser och bohag, som allt stod i lårar ännu och icke blef upp-packadt på många år.

Jag gick till Mamma och frågade, hvad allt detta betydde och hvarför hon var så sorgsen: "Pappa har gjort cession." Jag minns, hur detta svar borrhade sig in i barnahjärtat, men ock hvilken lycklig tid, som nu följde, oförgätlig för alltid. Pappa, rigörös i hvad han ansåg rätt, påbjöd den strängaste sparsamhet i allt. Betjäntrummet blef matsal, Pappas båda rökrum blefvo sängkammare och förmak. Huru ljusligt var det icke, då läxorna voro slutade, att springa ner i förmaket, där man då alltid fann Pappa, Mamma, Tant Agnes och oftast Thilda Hedlund. Huru god Pappa

alltid var, där han satt i sin skinnklädda ljusa ekstol, huru roligt att klättra upp på stolsryggen bakifrån, där han satt och läste och ej låtsades se en, förrän man till sist fick en vänlig grimas. De voro de lyckligaste åren af min barndom, tills vintern 61—62, då det slog ned som en bomb, att jag skulle till Stockholm för att gå på gymnastik. Åter tårar och skilsmässa!

Julen 57 förbjöds all julfirning. Mamma tog in en julgran från Högbo — men ingen klädning, inga ljus fick förekomma. "Kom ihåg, Mamma och barn, att för *min skuld* lida många, mammor och barn i sjökaptensfamiljerna en stor afsaknad i jul."

I tid och evighet skall jag tacka för de omutliga rättfärdighetsintryck, jag denna tid fick emottaga, och huru glad och lycklig var jag icke att få dela Pappas och Mammans försakelser och bedröfvelse.

Oaktadt alla förbud fanns på julaftonen i granen en julklapp åt hvar af oss tre barn. Ingen visste, hur de kommit dit, men borgmästar Petre misstänktes, han hade i skymningen varit upp till Pappa för att söka förmå honom att låta oss barn fira julen som vanligt, men misslyckats. Jag fick Josefs bibliska historia illustrerad och var förtjust.

Men jag hörde Mamma och Agnes Ahrens säga åt hvarandra, huru underligt, att Pappa kunde så bära motgången, att han, som eljest var häftig, nu var idel godhet och vänlighet.

Så var han alltid stor i motgången, Pappa, och när Mamma sade: "nu prövas vänskapen", så tillade han: "men *de rätta* vännerna komma fram!"

En dag kom Mamma med de tårade ögonen fyllda af glädje. Hon hade suttit på vinden för att packa ur en gammal kista i och för värderingen, då hade hon funnit en hvit handske och i den en dyrbar ring, som kommit bort på hemkomstölsdagen efter hennes bröllop och oaktadt allt letande ej kunnat återfinnas: "det betyder nog, att allt skall bli bra en gång igen!"

Och hon blef sannspådd.

Men sigillen, som vid konkursen sattes för vinkällaren i staden, brötos icke, förrän Högbo Bolag var bildadt och engelsmän kommo för *affärer*.

BILAGOR.

BREF FRÅN G. F. GÖRANSSON AF
DEN 5. 12. 1857.

Gefle den 5 december 1857.

Min kära Henrik!

Jag har många gånger sagt Dig och Dina Bröder att en Köpmans lott är wanskelig; men litet anade jag då jag sist skref till Dig att sanningen häraf så snart skulle tillämpas på mig sjelf och som Du kan finna deraf att i går en af mina Wänner begärde, på min anhållan, att Daniel Elfstrand & C:o skulle ställas under session.

Du och Dina Bröder kunna lätt förstå och inse af det efterföljande hvilken förfärlig tid Eder Mor och jag upplefvat under de sist passerade 14 dagarna.

En timme efter det jag slutat mitt sista bref till Dig, emottog jag en telegrafdepesch med underrättelse att Herrar Hoare Buxton & C:o i London, som hade alla våra engelska affärer om hand, hade inställt sina betalningar; slaget som var alldeles oförmodadt träffade döfvande i första ögonblicket; men faran uppväcker äfven modet och kraften och sedan jag noga betänkt våra affärer, fann jag att med ansträngning allt dock kunde räddas; klockan 10 på aftonen satt jag i vagnen på väg till Stockholm dit jag efter 2 3 förfärliga timmar ankom och möttes af den underrättelsen att Farbröderna Ullberg och Cramér äfven stoppat; det föregående slaget hade dock förberedt mig på detta och med samlad ansträngning arbetade Farbror Starck och jag, understödda af Farbror Murén, som, ej intresserad, af wänskap för mig gjorde allt för att

rädda oss. Farbror Stark var helt och hållet beroende af att vi kunde räddas.

Efter svåra ansträngningar lyckades vi att jämte många af deras Wänner garantera en million Mark Banco för Ullberg & Cramér, hvarigenom de lyckades åter börja och förliden Fredags-afton återvände jag hem med förhoppningar att faran var öfverstånden; jag hemkom på Lördags afton af bekymmer och ansträngningar uttröttad, men med förhoppningar på bättre tider; Söndags aftonen medförde dock en telegrafdepesch att Ullberg & Cramér blott en vecka kunnat hålla sig uppe och nu ohjelpigen fallit.

Bekymren återkommo nu, men hoppet var icke förloradt, allt berodde nu på att det sista Huset, med hvilket vi hade stora affärer i Hamburg, Johns Söner kunde stå sig; men Tisdags afton kl. $\frac{1}{2}$ 10 fick jag ifrån Murén en telegrafdepesch att äfven de hade fallit. Murén telegraferade mig äfven att icke göra något förrän han hemkom, och den kära Wannen reste äfven genast hit för att om möjligt hjälpa. Jag visste dock att detta var omöjligt och ehuru jag för Wännens skuld inväntade hans ankomst, var jag dock besluten att icke antaga det anbud om hjälp som jag visste att Wannen ville göra mig, ty under den närvarande willerwallan och då nästan hvartenda Utländskt Hus, på hvilket vi köpt wexlar, inställt sina betalningar är det för oss som hafva så vidlyftiga affärer alldeles omöjligt att beräkna de förluster vi göra och för ingen del skulle jag vilja ytterligare skada eller inveckla några af våra Wänner, utan är jag och Farbror Pehr beslutna att gå vårt öde till mötes och med tålamod draga den börda, som en allvetande Försyn lagt på våra skuldror.

Att Eder uppfostran skulle komma att afbrytas af detta oväntade och oförutsedda slag har ock mycket oroat mig; genom mina Wänner har jag dock fått förhoppning att ännu någon tid kunna bekosta Eder vistelse i Lausanne, men huru länge kan jag ännu icke säga Eder, begagna därför på allt sätt den tid som lemnas Eder att få lära något, betänk att Edra utsigter äro mycket förändrade och att om jag, som jag hoppas, kan fullt betala mina kreditorer, dock föga torde komma att efter denna olycka återstå af mina tillgångar utan måste jag börja ånyo för att förskaffa oss nödig utkomst.

Af allt detta ser Ni huru nödigt det blir för Eder att på allt

sätt hushålla med Edra handpenningar och framför allt sätt Er icke i skuld, ty detta kommer surt efter.

Jag skall i dag tillskrifva Monsieur Devrient och bedja honom gifva mig upp huru mycket Edra utgifter för kvartalet på ett ungefär gå till, hvarefter jag skall söka arrangera ny credit för Eder och ber Eder blott hushålla och vara rädda om Edra kläder så mycket som möjligt om jag skall få råd att skaffa Eder en riktig uppfostran; ty detta är hvad som nu mest trycker mig.

And. Berggren & C:o hafva äfven cederat och jag fruktar att flera följa med om icke snar hjelp erhålles och hvilket icke är lätt under närvarande förskräckliga tid.

Skrif ofta gossar, ty Edra Föräldrar behöfva nu den trösten, låt mig få ett Fransyskt bref så fort Ni kommit så långt; men laga äfven att Ni icke glömmer Tyskan.

Eder tillgifna Fader
G. F. Göransson.

Lemna inneliggande bref till Herr Devrient.

BREF FRÅN G. F. GÖRANSSON AF
DEN 27. 1. 1858.

Gefle den 27 Jan. 1858.

Min kära Henrik!

Edra bref har jag med verklig tillfredsställelse läst och då jag är öfvertygad att de tankar och känslor, Ni deri uttala, utgå från Edra hjärtan, hafva de ingifvit mig glada förhoppningar för Eder framtid.

Jag finner af Edra bref att Ni, med anledning af Mammans begäran att Ni ej skola blifva Köpmän, haft många funderingar på hvad yrke Ni skola wälja och detta skadar icke; ty man bör

noga betänka sig innan man väljer sig en bana för sin framtida verksamhet och noga öfverlägga om man har håg och lust att med ihärdighet och drift fortgå på den väg man valt.

Will Du, Henrik, blifva köpman och tror Du att Du har riktig lust därför så må Du blifva det, har Du deremot mera håg för den vetenskapliga vägen, så gå den. Du behöfver derföre icke frukta för examina ty den praktiska wetenskapen börjar allt mer och mer göra sig behöflig. Du tycks vara road af Botanik och naturalhistoriska studier, tror Du Dig hafva håg för att blifva landbrukare eller brukskar l häldre än att blifva köpman så kan Du ju välja någon af dessa vägar.

För både landtbruk och begshandtering fordras numera studier i praktiska Chemien och båda torde blifva näringar som i Sverige föda sin man; men för att komma någorlunda långt deri fordras studier och arbete såväl i teori som praktik och väljer Du någondera af dessa vägar så bör Du äfven bereda Dig på mycket arbete, så att Du blir skicklig i Ditt fack. Will Du blifva köpman så låter det sig äfven göra, men Du måste äfven då bereda Dig på mycket arbete, ty hvad Du än blir bör Du laga att Du får full skicklighet och framförallt en redbar karakter; ty har Du handlat rent och ärligt kan Du med godt samvete möta olyckan och de många obehag den medför; detta har jag nu af erfarenhet funnit.

Ernst önskar att blifva byggmästare, helst skeppsbyggmästare och detta låter sig göras om han har riktig fallenhet för att construera fartyg och will arbeta sig in i denna, man kan kalla det, wetenskap och lär han sig detta riktigt så är allt hans framtid betryggad; men fullkomlig skicklighet måste han skaffa sig såväl att bygga jern- som träfartyg och derför bör han äfven arbeta sig in i det mekaniska och utom att lära sig construera fartyg äfven studera mekanik och genomgå en kurs vid mekanisk verkstad. För denna yrkesgren fordras goda matematiska kunskaper och skicklighet i att rita, har Ernst fallenhet för sådana studier?

Hvad Johns önskan att blifva Bergs Råd beträffar, så är denna syssla nu en tom titel. Ett Bergs Råd war endast en Embetsman i Bergscollegium, som nu är indraget, för denna syssla behöfdes att taga den icke lätta bergsexamen och hvarigenom man erhö ll theoretiska kunskaper i Bergshandteringen men ofta voro de utan

de praktiska; Will John gå den vägen så kan han wisseligen göra det men måste då lära sig både det praktiska och theoretiska och blifva en duglig Bergskarl på samma sätt som jag förut sagt åt Dig.

Den som blir riktigt skicklig i sitt yrke kan alltid föda sig, men blir man det icke så kommer man icke långt; alla de här nämnda sysselsättningarna fodra arbete och ihärdighet; men blir man skicklig deri så föder man sig bra. Handeln är underkastad den största wanskligheten; men äfven der kan man ha det bra om man icke alltför mycket utvidgar sig och icke så svår kris inträffar som den närvarande, men på hundra år har man icke haft någon sådan i Sverige.

Ni må dock blifva hvad som helst, så är dock de lefvande språken nödvändiga och derfor bör Ni fortfarande använda all flit för att hos herr Devrient få lära allt hvad Ni kunna.

Ni få numera icke så ofta bref från mig, men min tid är så mycket upptagen af resor att då jag hemkommer jag får arbeta nätter och dagar; jag hoppas dock att mitt arbete skall medföra god frukt för oss alla och derfor arbetar jag; måtte det lyckas mig att ersätta de stora förluster wi detta år gjort och jag skall tacka en nådig Försyn som genom olyckan gifvit oss alla en nyttig lärdom.

Om en eller ett par dagar reser jag åter till Edsken och få wi blott fortfarande ha slädföre så att wi få fram malm och kohl hoppas jag nu det bästa; ty under min sista resa till Stockholm lyckades jag oakadt den svåra tiden skaffa det stora belopp wi behöfva till förlag för Högbo & Edsken. Vintern är dock ännu mycket klen och det är så litet snö att en dags töväder tager bort alltsammans.

Hälsa Herr Devrient och Dina bröder från

Din tillgifne Fader
G. F. Göransson.

G. F. GÖRANSSONS ÄTTLINGAR

intill den 20 Januari år 1919.

1. *Anders Henrik Göransson* f. $26/8$ 1843. Död $15/6$ 1910, g. m. *Emma Maria Sebardt**) f. $18/4$ 1850.

Barn:

I. *Sigrid Maria**) f. $23/2$ 1872.

II. *Ellen Elisabeth**) f. $23/5$ 1874, g. m. löjtnant *Ernst Ljungman*. Skiljd.

Barn:

*Kjerstin Gertrud Elisabeth**) f. $12/2$ 1901.

III. *Emma Henrietta (Emmy)**) f. $1/8$ 1876, g. m. Professorn vid Tekn. Högskolan *Karl Aroid Johansson**) f. $17/6$ 1870.

Barn:

Lars Göran Forne f. $27/10$ 1905.

Märta Elisabeth Forne f. $17/12$ 1908.

Maria Henrika (Ricka) Forne f. $30/5$ 1910.

IV. *Anna Catharina (Carin)* f. $9/4$ 1878, g. m. Hofrättsrådet *Gustav Olin* f. $10/11$ 1872.

V. *Karl Anders Fredrik**) f. $12/6$ 1879, g. m. *Solveig Magnhild Spörek**) f. $21/11$ 1880, från Trondhjem.

Barn:

*Solveig Gunvor**) f. $16/4$ 1906.

VI. *Margareta Josefina (Greta)**) f. $24/12$ 1884, g. m. Ombudsmannen vid Järnkontoret, Hofrättsnotarien *Carl Axel Koraen**) f. $4/6$ 1876.

Barn:

Folke f. $24/8$ 1907.

*Ulla Margareta**) f. $30/4$ 1909.

Adolf Henrik Gösta f. $18/11$ 1910.

*Jenny Britta Maria**) f. $17/4$ 1912.

2. *Ernst Fredrik Göransson* f. $4/1$ 1845. Död $23/7$ 1909, g. m. *Louise Hjerpe* f. 1853. Död $28/6$ 1907.

3. *Nils Johan (John) Göransson* f. $25/6$ 1846. Död $9/4$ 1918, 1:sta gång g. m. *Aurore Harriet Gabrielle Cöster* f. $23/9$ 1851. Död $7/2$ 1896, 2:dra gång g. m. *Laura Wiese**) f. $12/7$ 1868.

Barn i 1:sta giftet:

I. *Eva Maria* f. $31/6$ 1872, g. m. *Olof Hjorth**) Disponent f. $10/6$ 1868.

Barn.

1. *Emma Gabriella Elisabeth (Lisa)**) f. $20/6$ 1896, g. m. *Ivar Kull*, Kontorschef f. 1893.

2. *Göran Stig Olof Olofsson* f. $8/11$ 1901.

*) Närvarande vid minnesfesten.

II. *Harald* f. $31/5$ 1873. Död $14/11$ 1897.

III. *Fredrik*^{*)} f. $4/11$ 1878, Kontorscheff, g. m. *Lisa Holm*^{*)} f. 1891.

Barn:

Margit f. $10/12$ 1915.

IV. *Olof* f. $14/11$ 1880, Civilingenjör, g. m. *Karin Elffors* f. $3/1$ 1881.

Barn:

Astrid f. $13/2$ 1915.

4. *Catharina Josefina Göransson* f. $26/3$ 1848, g. m. Hofapotekaren *Carl Wilhelm Sebardt* f. $23/5$ 1841. Död $18/12$ 1918.

Barn:

I. *Carl Fredrik Wilhelm*^{*)} Rådman, f. $10/6$ 1867, g. m. *Elsa Theresia Augusta Waldenström*^{*)} f. $10/6$ 1874.

II. *Anna Carolina Elisabeth*, Barnmorska, f. $21/2$ 1869.

III. *Elin*^{*)} f. $3/2$ 1872, g. m. *Samuel (Sam) Clason*, Riksarkivarie, f. $23/6$ 1867.

Barn:

1. *Carl Edvard Samuel (Sam)*, Med. stud., f. $3/7$ 1896.

2. *Göran Edvard*, Sjökadett, f. $23/11$ 1898.

3. *Oscar Wilhelm Eric*, f. $21/8$ 1901.

4. *Elin Catharina Elisabeth (Karin)*, f. $24/2$ 1903.

5. *Lars Gustaf Wilhelm*, f. $7/4$ 1905.

6. *Elin Maria*, f. $6/10$ 1908.

IV. *Carl*^{*)} Med. doktor, f. $4/5$ 1874, g. m. *Sigrid Helena Clason*^{*)} f. $23/5$ 1875.

Barn:

1. *Carl Edvard Wilhelm*, f. $27/8$ 1904.

2. *Elin Birgitta (Britta)*, f. $16/2$ 1906.

3. *Wilhelm*, f. $23/11$ 1908.

4. *Sigrid Maria Elisabeth*, f. $11/7$ 1910.

5. *Gunnar Henrik*, f. $13/5$ 1912.

6. *Kristina (Stina) Clara Josefina*, f. $13/5$ 1914.

V. *Fredrik*^{*)} Legationspastor, f. $21/12$ 1876, g. m. *Karin Maria Sondén*^{*)} f. $23/6$ 1875.

VI. *John Erik*, f. $24/10$ 1878. Död $25/11$ 1881.

5. *Carl Albert Göransson*, Ingenjör, f. $6/8$ 1850. Död $14/9$ 1884, g. m. *Anna Maria Eneström*^{*)} f. $27/6$ 1856.

Barn:

Ester Elisabeth^{*)} f. $12/6$ 1878.

6. *Elisabeth Maria Göransson*^{*)} f. $22/2$ 1853, g. m. Disponent *Tord Alarik Magnuson*^{*)} f. $25/11$ 1851.

Barn:

I. *Erik Ivar*^{*)} Ingenjör, f. $1/8$ 1880, g. m. *Elma Roberta Krey*, f. $27/10$ 1881.

*) Närvarande vid minnesfesten.

Barn:

1. Karin *Birgit*, f. 11/7 1908.
 2. *Gunnel Margareta*,*) f. 20/10 1910.
 3. Erik *Holger*, f. 11/10 1914.
 4. *Tord Henrik*, f. 7/10 1915.
 5. *Göran Fredrik* f. 15/1 1919.
- II. Carl *Ragnar*, f. 22/6 1882. Död 12/8 1886.
- III. *Gunnar Fredrik*,*) Civilingeniör, f. 3/11 1884, g. m. Sigrid Kerstin Wilhelmina (*Itti*) *Westerberg*,*) f. 17/7 1884.

Barn:

1. *Tord Lennart*, f. 26/1 1910.
 2. *Margareta Elisabeth*, f. 30/4 1912.
 3. *Carin Ingrid*, f. 4/2 1915.
- IV. *Ragnhild Katarina*,*) f. 3/6 1886, g. m. Erik Gustaf Henrik (*Gösta*) *Westerberg*,*) Civilingeniör, f. 23/7 1886.

Barn:

1. *Jan Torsten*,*) f. 5/10 1913.
 2. *Carin Elisabeth (Lisbeth)*,*) f. 10/12 1916.
 3. *Tord Ragnar*,*) f. 6/6 1918.
- V. *Tora Elisabeth*, f. 20/9 1886. Död 11/8 1889.
- VI. Bror *Helge*, Köpman, f. 2/9 1892.
- VII. Karin *Margit*,*) f. 4/7 1894, g. m. *Waldemar Hellgren*, Civilingeniör, f. 27/6 1887.

DE GAMLA FAMILJEPORTRÄTTEN.

De sex *pastellporträtten*, ritade af Hök 1768:

1. Handlanden och rådmanen *Joachim Hindrick Mau*, född i Lübeck 1704 (enligt Gefle kyrkobok 1695), död i Gefle 1792. Han ägde och bebodde ett hus på samma plats som nuvarande Drottninggatan 25 och hans sondotter, "Jungfru Christina Mau" försålde 1801 till Per Ennes ett hus, som låg på nuvarande Stads- husets tomt. Om Joachim Mau berättas att han var mycket rik, "så rik att svinen åto ur silfverhoar." Han var gift med

*) Närvarande vid minnesfesten.

2. *Catharina Margaretha Thernberg*, född i Gefle 1713, död där 1787. Hon är på porträttet iklädd "stycke och mössa," har hermélinsmuff och hermélinsbård på kappkragen. Af deras 10 barn uppnådde endast en son och en dotter mogen ålder. Sonen

3. *Johan Jacob Mau* var grosshandlare i Gefle, född 1740, död 1784. Om honom berättas, att han trodde, han kunde göra sig osynlig genom att sätta bröstbenet af en fågel på näsan, (hvilket väl delvis får tillskrivas tidens fallenhet för mysticism.) Sin förmögenhet slarfvade han bort och blef slutligen aktör. Han säges ha varit svår mot sin hustru

4. *Christina Dorethea*, "née de Modéen" född 1747, död 1797. Hon blef slutligen sinnesrubbad.

Deras son *Joackim Henrik* född 1767, död 1796, blef handelsbokhållare i Göteborg och dog därstädes.

5. Unga fru Maus fader *Köpmannen de Modéen*, från Hudiksvall, på porträttet klädd i allongeperuk.

6. Köpman *de Modéens hustru*, klädd i blonder och silkes-sjal och med flacon i handen.

Af Joachim Henrik Maus dotter *Maria Magdalena* saknas porträtt, hon är den felande länken i släktkedjan. Hon var född 1748, gift 1:sta gången med Handlanden i Gefle *Anders Jäderlund* (af en släkt, som härstammade från Järbo och hade tagit namn efter Jädraån.) 2:dra g. med Grosshandlare Nordström i Gefle och 3:je g. med Assessor Wigert i Stockholm.

I första giftet (med Jäderlund) hade hon en dotter

(*Oljefärgsporträtten:*)

Catharina Jäderlund född 1769, död 1837, som 1794 blef gift med Grosshandlaren, Rådsmannen och Commercerådet

Daniel Elfstrand född 1748, död 1815, i hans 2:dra gifte. Deras dotter

Maria Catharina föddes i Gefle 1795, dog 1851. Hon blef 1815 gift med grosshandlaren *Anders Petter Göransson* född i Askersund 1789, död i Gefle 1850.

Deras son *Göran Fredrik Göransson* föddes i Gefle 1819, dog på Sandviken 1900. Blef 1842 gift med

Catharina Elisabeth Sehlberg född i Gefle 1820, död på Sandviken 1878.

Deras son *Anders Henrik Göransson* född i Gefle 1843, död på Sandviken 1910, var gift med

Emma Maria Sebardt född i Norrköping 1850.

Betty Göranssons far, grosshandlare *Nils Jacob Sehlberg* född i Gefle 1792, död 1865, var gift med

Charlotta Wiklund född 1797, död 1857, dotter af sjökapt. Wiklund.

Joachim Mau och hans hustru ägde 2 vretar, som under namn af "Jockums mark" och "Carins äng" testamenterades till deras efterkommande såsom fideikomiss, Jockums mark på manliga, Carins äng på kvinnliga linjen. Carins äng går fortfarande i släkten och tillhör nu 1919 Ella Waldenström i Stockholm och ligger, efter hvad jag tror, midtför Lexe grindar. Jockums mark har såsom dana arf tillfallit Gefle stad, (möjligen vid Joachim Henriks död 1796, men kanske senare.) Den är belägen nedanför Sätträåsen, invid järnvägen, med utsikt öfver fjärden. Där uppförde Mau en lada med en sal ofvanpå, hvilkens fönster vette åt öster och väster och voro försedda med hvita fönsterluckor. I denna sal fanns rundt taket, en inskription, som angaf den vara uppförd, för att man "efter veckans möda och arbete där skulle göra sig en glad dag med sina vänner." Där hängde de gamla pastellporträtten, innan de flyttades till Lexe, antagligen på 1830 talet. Ladan nedbrann en sommarnatt 1908, efter det ett sällskap där gjort sig "en glad dag."

Lexe inköptes af Commerserådet Elfstrand och gafs åt hans dotter fru Marie Göransson; tillföll därefter hennes dotter fru Marie Cöster. På Lexe hängdes porträtten upp i det stora vindsrummet med sparlakansängen och passade såväl in i miljön, att de föreföllo ha hängt där i evärdliga tider. Ganska urblekta och fallfärdiga som de så småningom blefvo och med ställets många spökhistorier till bakgrund, verkade de helt respektingivande på senare släkters ungdomar. När min faster, änkefru Marie Cöster dog 1871, Lexe såldes och boet skingrades, lyckades min far (genom bror John, hvilken såsom måg i huset var bland arftagarne), att förvärfva porträtten. Sedermera ha de restaurerats af Marie Röhl, som förfarit ganska egenmäktigt med dem: hon medgaf själf, att hon kortat af gubben Maus näsa bortåt 1 tum — hon tyckte det "var synd, att han skulle gå till eftervärlden med en sådan näsa;" hans ögon äro ej heller fullt så små trefliga "gris-

ögon“ som förut. Hans gumma däremot ser ej så vacker och rar ut som före restaureringen. På sonhustruns porträtt saknas nu två muscher i ansiktet och 1 dyrbar ring på andra leden af 4:de fingret samt en på tummen.

Sandviken den 20 januari 1919.

Elisabeth Magnuson

f. Göransson.

